

Priručnik za Cboard

Sadržaj

O Cboardu	1
Karakteristike sistema	1
Instaliranje Cboarda	1
Ažuriranje verzije Cboarda	2
Instaliranje čitača ekrana (Text-to-Speech, TTS)	2
Biranje zadatih postavki TTS-a	2
Pokretanje Cboard aplikacije	3
Registracija novog korisnika	3
Prijava u Cboard	4
Opcije za postavljanje Cboarda	5
Prvo postavljanje/konfiguracija	5
Biranje zadatog TTS-a u postavkama tableta	5
Biranje zadatog jezika za Cboard	6
Postavke govora	6
Postavke komunikacijske table	6
Biranje početne table	6
Izmjena dugmeta na početno tabli	7
Otvaranje nove table i dodavanje sličica	7
Otvaranje nove table	7
Otvaranje nove fascikle	7

 Otvaranje novog dugmeta	8
Napredne postavke	9
Objavljivanje table	9
Ispis komunikacijskih tabli	11
Skeniranje	11

O Cboardu

Cboard je aplikacija za potpomognutu komunikaciju (PK) kojoj se može pristupiti putem interneta ili android tableta. Dizajnirana je za djecu i odrasle s govornim i jezičkim teškoćama kako bi im olakšala komunikaciju pomoću slika/simbola i pretvaranja teksta u govor.

Karakteristike sistema

Slijede osnovne karakteristike sistema za upotrebu aplikacije Cboard na tabletu.

1. Android tablet (preporučeni model Samsung Galaxy Tab A 10.5) sa 2GB RAM, 32GB prostora za skladištenje i rezolucijom ekrana 1920 x 1200 (224 ppi).
2. Internet veza za instalaciju aplikacije, postavke novog korisnika i postavke za korisnike.

Važna napomena: Cboard se može koristiti offline nakon što je instaliran i postavljen za novog korisnika.

Instaliranje Cboarda

Cboard može biti instaliran iz Google Play trgovine kao nova aplikacija ili nadogradnja starije verzije Cboarda. Molimo Vas, pratite dolje navedene korake:

- Pristupite Google Play trgovini na Vašem android tabletu
- U pretraživač upišite Cboard ili kliknite na sljedeći link:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.unicef.cboard&hl=en>

Uzmite u obzir da je puno ime aplikacije **Cboard (Early Access)*** kao što možete vidjeti niže na slici ekrana.

*na crnogorskom jeziku: Cboard (Rani pristup)

- Pritisnite na dugme *Install (Instaliraj)* kako biste preuzeli aplikaciju.

Ažuriranje verzije Cboarda

Tokom implementacije aplikacije moguće je pojavljivanje nove verzije aplikacije s poboljšanim performansama i funkcijama, pa će od Vas biti traženo da ažurirate aplikaciju. U tom slučaju pratite sljedeće korake:

- Pristupite Google Play trgovini na Vašem tabletu
- U pretraživač upišite Cboard ili kliknite na link:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.unicef.cboard&hl=en>

Uzmite u obzir da je puno ime aplikacije **Cboard (Early Access)**, tj. Cboard (Rani pristup) na crnogorskom jeziku.

- Pritisnite na dugme *Update (Ažuriraj)* kako biste preuzeli aplikaciju.

Važna napomena:

Morate koristiti opciju AŽURIRAJ (umjesto instaliranja nove verzije) ako želite zadržati novostvorene table i postavke na tabletu. Ako deinstalirate staru verziju aplikacije, imajte na umu da ćete ukloniti sve novostvorene table i postavke na tabletu.

Instaliranje čitača ekrana (Text-to-Speech, TTS)

Cboard može biti korišćen uz postojeći Googleov ili Samsungov program za pretvaranje teksta u govor koji je uključen u novi tablet s operativnim sistemom android. Kako biste koristili Cboard s bilo kojim drugim TTS-om razvijenim za vaš jezik, možete instalirati TTS iz Google Play trgovine ili prateći link koji će vam poslati vaš pružalac usluge.

Bitna napomena:

Srpski, hrvatski i crnogorski jezik će koristiti Alfanum TTS. Lite verzija Alfanuma je razvijena za Cboard. Link za TTS biće pružen od strane individualne nacionalne tehničke podrške timova projekta.

Biranje zadatah postavki TTS-a

Da biste koristili Alfanum TTS, on mora biti postavljen kao zadata TTS usluga u postavkama na android tabletu. Da biste odabrali Alfanum TTS Lite kao zadati TTS, molimo Vas pratite sljedeće korake:

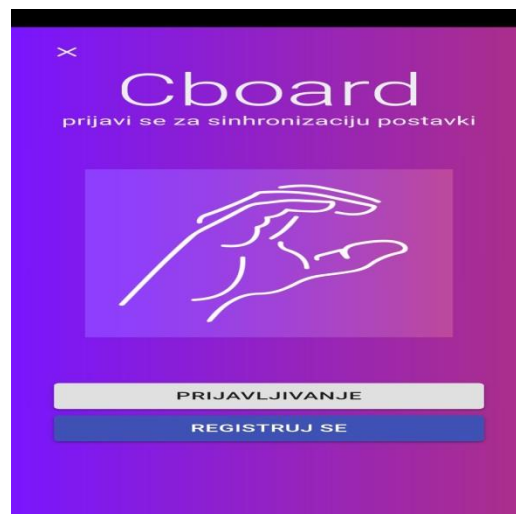
Na android uređaju idite na Postavke > tražite Text-to-speech ili idite na Postavke> Pristupačnost> Čitač ekrana> Postavke> Text-to-speech.

Ispod Text-to-speech odaberite Preferirani uređaj.

Ispod Preferirani uređaj odaberite Alfanum TTS Lite i zatvorite postavke.

Pokretanje Cboard aplikacije

Nakon instalacije aplikacije, odaberite Cboard prečicu/ikonu na pozadini Vašeg tableta. Pojaviće se ekran s opcijama prijave postojećeg i registracije novog korisnika.

Registracija novog korisnika

Da biste koristili Cboard kao novi korisnik, treba da napravite korisnički profil. Da biste stvorili korisnički profil, pristupite aplikaciji na tabletu, ispunite kratki obrazac koji traži ime i dodajte Vaš e-mail kao što je prikazano na slici ispod.

prijavi se

Ime

Email

Napravi svoju lozinku

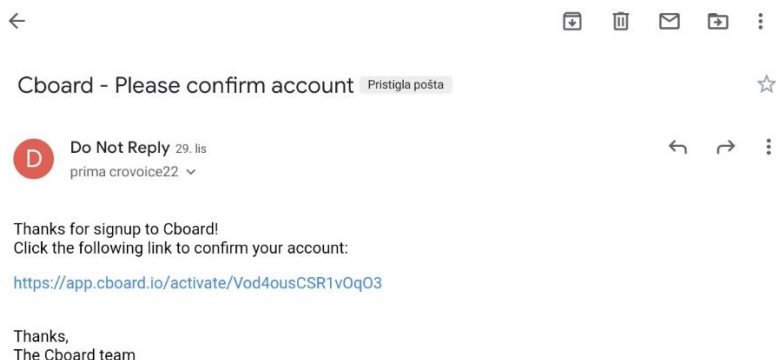
Potvrdi svoju lozinku

[OTKAŽI](#) [PRIJAVI ME](#)

Kada ste ispunili ove informacije, ubrzo ćete primiti e-mail s prilogom na koji treba kliknuti kako biste potvrdili otvaranje Vašeg računa.

Važna napomena:

E-mail može otići u spam ako ste postavili snažnu zaštitu.

Kada potvrdite Vaš račun, klikom na prilog, koji je stigao u e-mailu (prikazano gore), imaćete pristup Cboardu, dobićete drugi e-mail kojim će biti potvrđen Vaš račun.

Ove informacije su zadržane jedino od strane servera kako bi se podržala upotreba Cboarda i omogućila pomoć kada je to potrebno. One neće biti dijeljene s drugim organizacijama. ([Pogledajte detalje o privatnosti](#)).

Prijava u Cboard

Da biste se prijavili u Cboard, odaberite opciju za login u prvom dijelu Cboarda i unesite vaš e-mail i lozinku koju ste postavili u prethodnom koraku.

Prijava

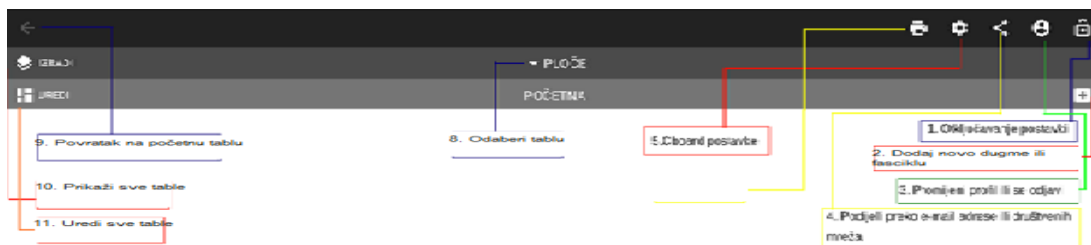
E-mail

Lozinka

[PONIŠTI](#) [PRIJAVA](#)

Opcije za postavljanje Cboarda

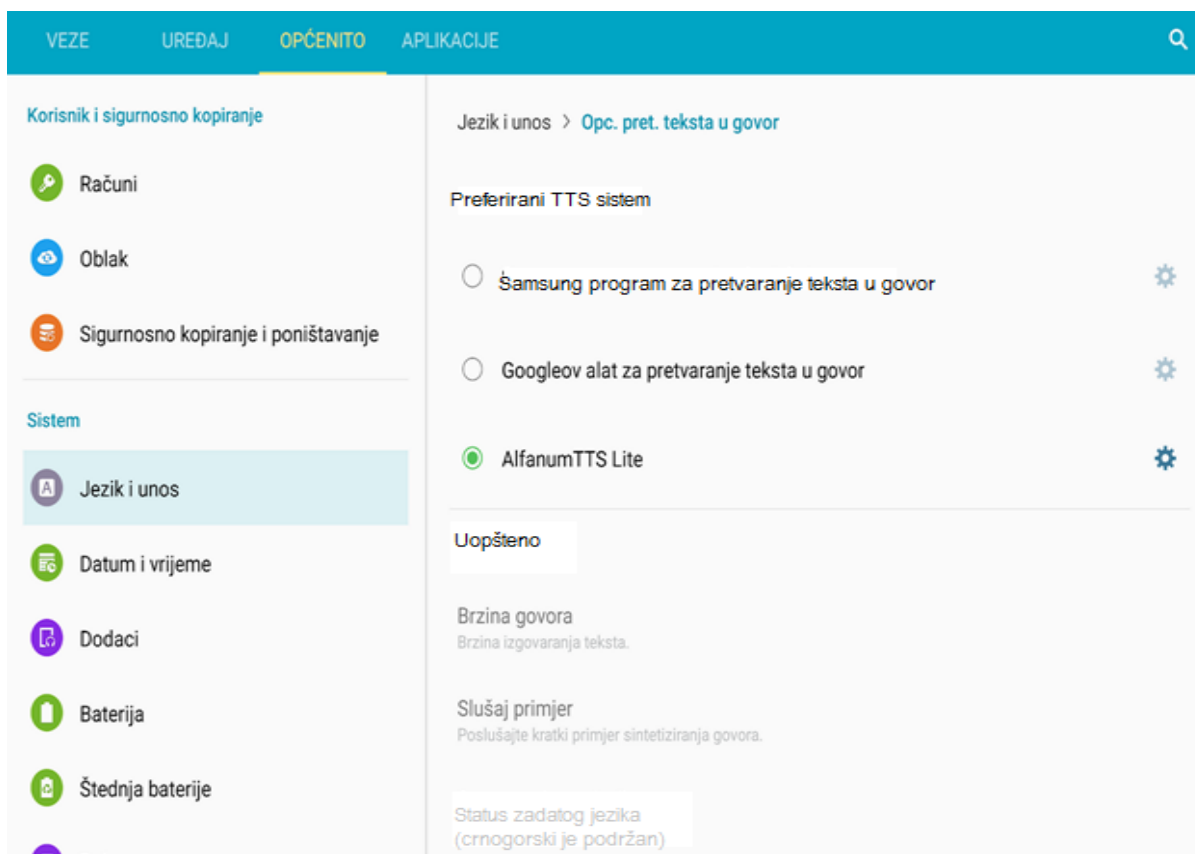
Kada se prijavite u Cboard, možete pristupiti različitim opcijama dostupnim u „otključanom“ načinu rada kako biste stvorili i postavili komunikacijsku tablu. Niže možete vidjeti sve ključne opcije postavki:

Prvo postavljanje/konfiguracija

Prije korišćenja Cboarda, odaberite zadati TTS i jezik za Cboard na android tabletu.

Biranje zadatog TTS-a u postavkama tableta

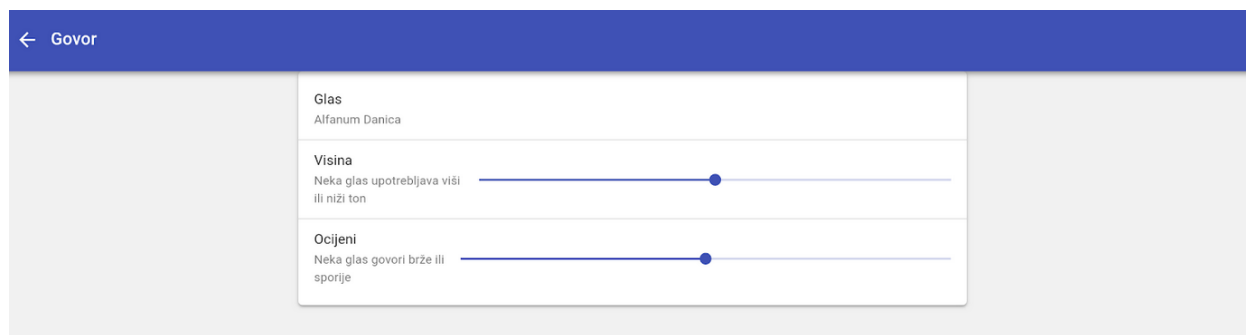

Biranje zadatog jezika za Cboard

Cboard podržava mnogo jezika, ali, ako je potrebna proizvodnja govora, ona zavisi od broja jezika podržanih od strane zadatog TTS-a. Da biste odabrali drugi jezik, otvorite Cboard, idite na postavke i odaberite *Jezik* – dostupni jezici će se pojaviti u popisu. Odaberite željeni jezik i s desne strane pojaviće se „štrik“. Sačuvajte ove postavke i koristite strelicu za nazad kako biste se vratili na prethodnu postavku.

Postavke govora

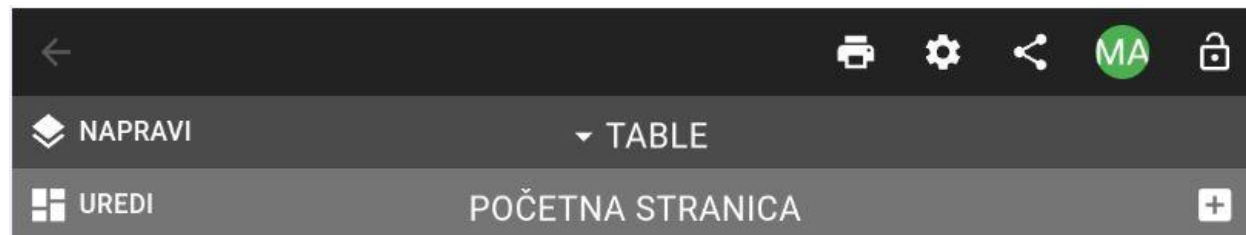
Da biste prilagodili mogućnost govora, idite na postavke, ispod kategorije *Govor* vidjećete *Govor korišćen za TTS* i tu možete da promijenite visinu tona i brzinu govora u Cboardu.

Postavke komunikacijske table

Biranje početne table

Cboard Vam dopušta da odaberete bilo koju tablu kao početnu tablu koja će se pojaviti na ekranu kao zadata tabla. Kako biste to napravili, **otključajte** Cboard pritiskom na ikonu katanca u gornjem desnom uglu trake iznad table i otključajte ekran tako što ćete kliknuti na ikonu tri puta. Zatim odaberite traku s natpisom TABLE koja će vam pružiti popis tabli dostupnih korisniku.

Izmjena sličica na početnoj tabli

Otključajte Cboard pritiskajući tri puta na ikonu katanca u gornjem desnom uglu trake.

Kada ste ovo napravili, pojaviće se tri trake, prva s nekoliko ikona različitih opcija (postavke, dijeljenje, ikona profila, opcija otključavanja/zaključavanja), srednja traka s opcijom uređivanja tabli i popisa opcija s TABLAMA i donja traka s ikonom opcije UREDI s lijeve strane, koja omogućava izmjenu sadržaja na tabli. Kada je opcija UREDI jednom odabrana, siva traka bi trebalo da dobije plavu boju, a na desnoj strani se mogu vidjeti ikone korpe za otpatke i olovke.

Moguće je odabrati uređivanje jedne ili više pločica istovremeno, tako da kliknete na krugove koji se pojave. Nakon što to napravite, odaberite ikonu olovke s desne strane što će vam omogućiti da uredite odabrane elemente.

Otvaranje nove table i dodavanje dugmadi

Otvaranje nove table

Cboard dolazi s postojećom početnom tablom. Postojeće table mogu se modifikovati – moguće je učitati/uvesti bilo koju tablu (.obf i .obz format) ili otvoriti novu tablu.

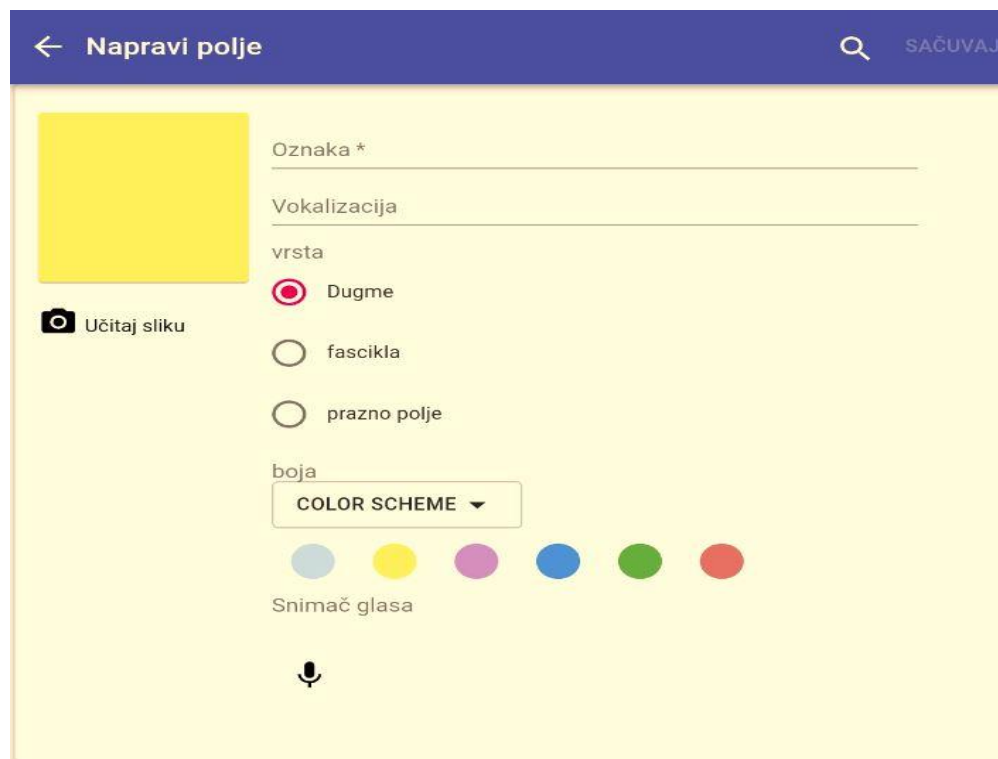
Da biste otvorili novu tablu, otključajte ekran pritiskajući tri puta na ikonu katanca s desne strane. Kada otključate ekran, odaberite plus (+) simbol s desne strane. Biće vam pružena opcija otvaranja nove prazne table, fascikle ili novog dugmeta. Dugme je prva i zadata opcija i predstavlja ćeliju u komunikacijskoj mreži koju će izgovoriti TTS. Da biste otvorili novu tablu koja se sastoji od mreže dugmadi, odaberite PRAZNA tabla, pa joj dajte ime (labelu) koje je obavezno polje. Kada ste imenovali tablu, možete dodati sliku ili simbol koji će predstavljati novu tablu.

Da biste pronašli sliku, možete pretraživati simbole iz baze simbola, kao što su ARASAAC i GlobalSymbols za srpski, hrvatski i crnogorski jezik, ili možete unijeti sliku s lokalnog diska. Takođe, možete odabrati boju pozadine simbola iz padajućeg menija koji nudi različite opcije kombinacija boja. Zadana opcija je Cboard paleta boja. Novo dugme će automatski preuzeti naziv slike ili simbola, pa ćete možda morati promijeniti naziv kako bi se prilagodio korisniku.

Otvaranje nove fascikle

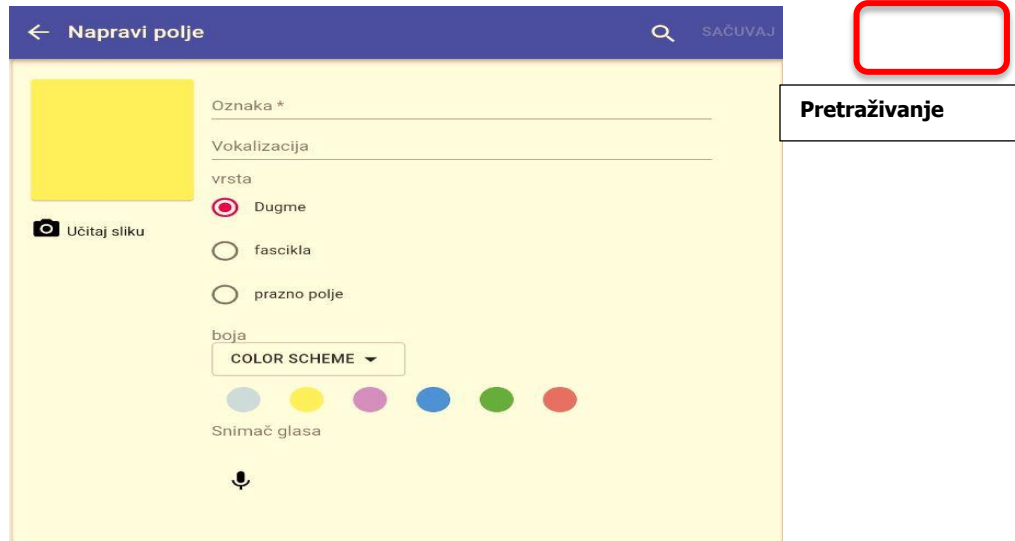
Da biste otvorili novu fasciklu, otključajte ekran pritiskom na ikonu katanca s desne strane tri puta. Kada otključate ekran, pritisnite na plus (+) simbol s desne strane. Biće vam data opcija

otvaranja nove table, fascikle ili dugmeta. Dugme je prva i zadana opcija. Kako biste otvorili novu mapu, odaberite FASCIKLA i dajte joj ime (labelu) koje je obavezno polje. Nakon što ste imenovali fasciklu, možete unijeti sliku na sličan način kao i kod otvaranja table. Ova nova fascikla će automatski postati dio table na kojoj radite.

Otvaranje novog dugmeta

Kao i kad otvarate novu fasciklu, nova pločica se otvara otključavanjem ekrana pritiskom tri puta na ikonu ključa s gornje desne strane. Kada otključate ekran, odaberite simbol plus (+) s desne strane, odaberite dugme koja je prva i zadana opcija. Kada pritisnete na dugme, dajte naziv (labelu) – to je obavezno polje. Pošto napišete ime, možete pretraživati baze simbola, poput ARASAAC i GlobalSymbols za srpski, hrvatski i crnogorski jezik, ili možete unijeti sliku s lokalnog diska. Takođe možete odabrati boju i labelu. Ovo novo dugme će se automatski spremirati u fasciklu i tablu s kojom radite.

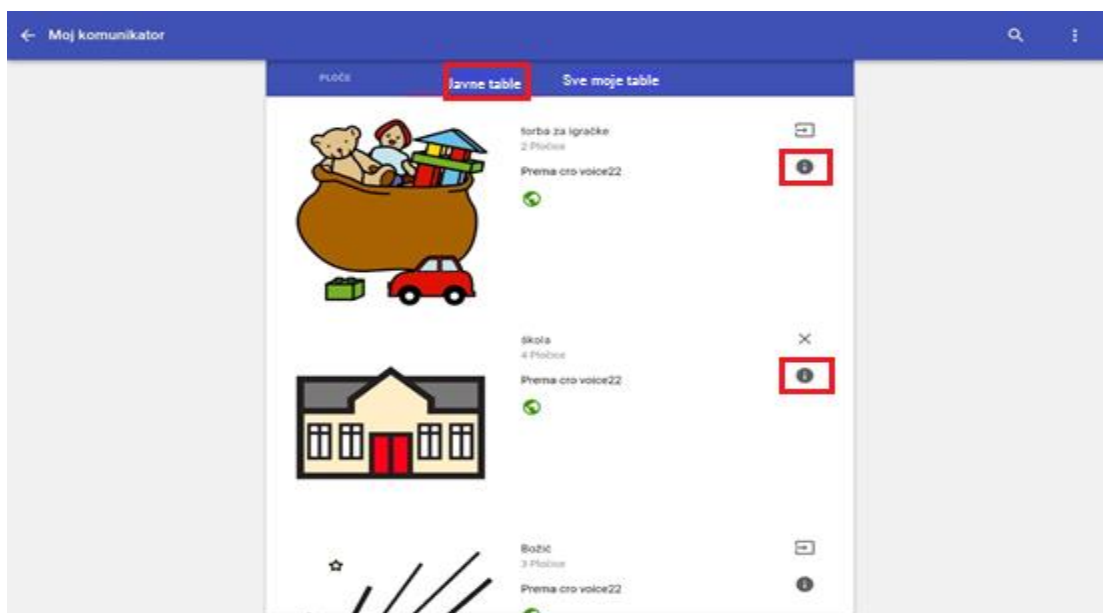

Napredne postavke

Objavljivanje table

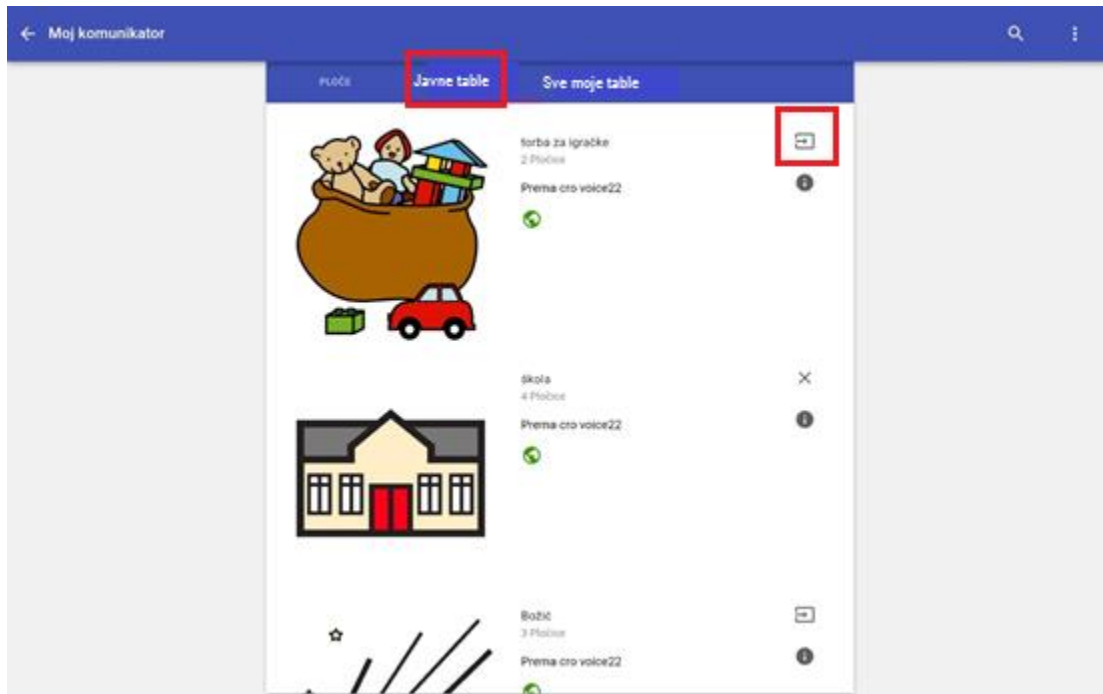
Da biste objavili tablu da bude javna i vidljiva i ostalim korisnicima aplikacije Cboard, odaberite tipku *Izradi* i zatim odaberite karticu na kojoj piše *Sve moje table*.

Željenu tablu objavite javno tako što ćete kliknuti na sivu ikonu koja označava prikaz planete Zemlje, kako je prikazano na slici u nastavku. Nakon toga ćete svoju tablu pronaći pod karticom *Javne table*.

Ako se na vašoj tabli, osim kartica sa simbolima, nalazi jedna ili više fascikli s dodatnim karticama sa simbolima, potrebno je javno objaviti i te fascikle.

Korisnici mogu javno objavljene table uvesti/dodati među svoje table klikom na tipku za dodavanje kako je prikazano na sljedećoj slici:

***NAPOMENA:**

U trenutnoj verziji aplikacije (verzija objavljena na trgovini Google Play 17. decembra 2019) ako korisnik napravi neku izmjenu na komunikacijskoj tabli koju je dodao iz javnih tabli, ona će nestati iz njih, ali originalni autor će je i dalje imati na popisu tabli koje koristi (pod karticom *Table*).

Da bi originalni autor ponovo objavio tu tablu kao javnu, potrebno je napraviti neku izmjenu na njoj kako bi ona ponovo bila vidljiva pod karticom *Sve moje table*. Nakon toga je može ponovo javno objaviti klikom na ikonu koja označava prikaz planete Zemlje, kako je gore opisano.

Na ovoj funkcionalnosti poradiće se za sljedeću verziju aplikacije kako javno objavljene table ne bi nestajale nakon što neko napravi izmjenu.

Ispis komunikacijskih tabli

Da biste odštampali tablu prikazanu direktno na ekranu, odaberite ikonu štampača na lijevoj strani crne trake – POČETNA . Adobe Portable Dokument (.pdf) biće preuzet na vaš uređaj u fascikli preuzimanja u vašim dokumentima (**Documents > Download**).

Skeniranje

Skeniranje je mjesto u kojem se elementi u odabranom setu prikazuju uzastopno kroz vrijeme po redovima i individualnim pločicama komunikacijske table, a korisnik bira indirektno, najčešće putem switcha (prekidača). Skeniranje na Cboardu funkcioniše unutar kategorije POSTAVKE i kategorije SISTEM. Postoje različite opcije za skeniranje. Prvo treba da omogućite skeniranje pritiskom na dugme *Omogući*. Zatim možete odabrati vremensko odlaganje, kao i metodu (automatski ili ručno). Ne zaboravite sačuvati postavke.

Takođe je moguće postaviti skeniranje i switch pristup s postavki android tableta ispod *Pristupačnost > Interakcija i Spretnost > Univerzalni switch > Postavke*.